

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy hóra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kladóhivatal:

Főpiacz, a város-
száll szemben.

Hirdetések:

Egy hasábos petit
soronként 5 kr-ával
számítatnak.

A kultura ünnepe.

Debreczen, november 26.

A debreczeni színészet holnap üli meg százéves jubileumát.

Ünnepe ezen emlékezet a kulturának és százéves dicső multnak fénykévéje, mely az idők folyama alatt nem vesztett ragyogásából semmit sem.

Száz évvel ezelőtt egy lelkes csapat látogatta meg Debreczent. A színészet uttörő apostolai voltak ők, erős nemzeti érzéssel, korukat meghaladó idealizmussal, lelkük tele eszménnyel, szivük nemes hevülettel. Szegények voltak pénzben, de gazdagok a lélek szebb törekvéseiben. Egy eszméért éltek, egy eszmének diadaláért éheztek: *a magyar színészetért.* A balsors nem verte őket le, a keserű csalódások nem hervasztották le reményeiket, a nélkülözés nem törte meg akaraterejüket, a felettük elvonuló viharok nem nehezítették meg magasbatoró szárnyukat, ők haladtak a kijelölt csapáson, emelve a kulturát, szolgálva a művészetet önzetlenül, fáradhatatlanul.

Önzetlenül, fáradhatatlanul; mert mi volt jutalmuk? Az a pár fillér, melyet a műpártoló közönség adott nekik. Sokszor éheztek is, de azért szolgálták a kulturát. Erősek voltak a bizalomban, fáradhatatlanok a kitartásban s a nélkülözések égető tüze nem emésztette

meg őket, hanem működésüket ragyogó fénynyel vonta be.

Szomorú időkben, mikor a magyar szó nem volt kedvelt a hazában, a magyar színészek lánglelkü apostolai voltak a magyar érzetnek. Világítottak a sötétben, vigasztaltak a borús napokban, őrei voltak nyelvünknek, melynek megvédése egy a nemzet életével s amelyről azt mondja a legnagyobb magyar, hogy ha elvesz, az egész nemzet fájának lombja elheryad.

Ápolták továbbá egy századon át a kulturát, a szépet, a nemeset, az igazat, a közművelődést, a szép-művészeteket fejlesztve, az izlést finomítva és a szellemet gyönyörködtetve. És midőn ily módon a közművelődés szent ügyét szolgálták, szórakozást szereztek a mindennapi élet küzdelmeiben kifáradt elmének, oktattak a nép szeretetére, frissen tartották kedélyét, művelték elméjét, bővítették ismeretét, egyszóval nevelőtanítást végeztek.

És Debreczen sz. kir. város ezen ünnepségén az író- és művészvilág keres fel bennünket. Ölekezik ez ünnepségen a mult a jelennel. Nagy művészek jönnek hozzánk, kiknek magasra törő lelkük itt bontotta ki szárnyait. Dicsőségük első lépésője volt a mi színházunk, itt nyertek impulzust fölemelkedni a művészet ma-

gas fokára. A közönség szeretetének melege ápolta fejlődő tehetségüket, melyet a művészet oltárára szenteltek. Itt nyertek erőt, kitaratást, biztatást s az itt szerzett jőnevü utlevéllel emelkedtek a művészet magas piedesztáljára, melyen annyi dicsőséget szereztek a magyar művészetnek, hasznot a közművelődésnek, az általános kulturának.

Athatva ama nagy igazságtól, hogy a művészet ápolása, a kultura dajkálása, egy nemzet életének biztosítása, másrészt áthatva a magyar vendégszeretet érzésétől, midőn szivünk-ből üdvözöljük kedves vendégeinket, azt óhajtjuk: legyen ezen százados emléknep a kultura igazi, fényes ünnepe, vigasztalása a jelennek, biztatás a jövőre, áldott emlékezte a multnak s ezen hármias érzésünknek legyen koronája az az igazán kimondhatatlan szeretet, melylyel vendégeinket, a köztünk megjelent író és művészvilágot keblünkre öleljük a kultura eme szép ünnepén.

Koncz Ákos.

— Értekezés a helyzetről. Szilágyi Dezső az elnöki szobában Apponyi Albert, Horánszky, Podmaniczky, Kossuth és Justthal együttesen értekezett az esélyekről, melylyel az ellenzék csökönös magatartása járhat. Az értekezet eredményét egyelőre titokban tartják.

TÁRCZA.

A pálmaág.

Irta: Szathmáry Zoltán.

... A szükmarku Elismerés
Megjelenvén az Ur előtt,
Szívében nagy szomorúsággal
Kezében kicsiny pálmaággal
Igy mondá a következőt:

— „Nagy Ur! Világok bölcsessége!
Kutfeje minden igazságnak:
Haladó elme, véges sziv
Mind hozzád szól, mind téged hív
Itéletet im tőled várnak ...

Egy pálmaág virult csupán
A mai napnak hajnalán
S két honfi vére
Kiált az égbe,
Áhítván elismerésre.
Részrehajló nem tudok lenni
Igazságot nem tudok tenni:
Ki volt nagyobb e kettő közül?
Dönts el Te hát:
Babérral s így elismeréssel,
Kinek övezzem homlokát? ...

Zugó erdők járatlan útján,
Virágtalan, daltalan pusztán
Ott járt az egyik.

Csatazaj közepett, golyózapor mellett
Hol a hazát, anyaföldjét védenie kellett
Önkezevel, önkarijával ...
Szembeszállva száz halállal
... Előljárt ő mindég.
Iramló paripák gázoltak át testén,
Ellenség hordái tapodtak át rajta.
Anyaföldjét drága vére szép pirosra festvén,
Haló ajkán egy ima kelt, csak az egy szó:
Rajta ...!

És teljesült hős lelkének vágya, imádsága,
Honfi vére nyomán fakadt
Egy szép virág: hazájának
Édes szabadsága.

Ez volt az egyik és más a másik, —
Ki ott bolygott az elnyomott hazában,
Hol a magyar nyelv haldoklását járta,
S a zengő-csengő dallamos beszédnek
Sok honfi sziv már végóráját várta,
És sirját is megásta ...

De im a bolyongó,
Kósza borongó,
Ajka szóra zendül
S a magyar szó, a magyar dal,

Hegyen, völgyön, rónaságon,
Ujra visszacsendül.
Tör előre bátran,
Katona Bánkjában,
Hogy a magyar lássa,
Önön sirját ássa,
Ha védeni a magyar szót
Sehogy sem akarja,
Erőtlen lesz a nemzetnek
Teste, szive, karja.
Az uttörő érzi,
Hogy szive elvérzik,
De daczolvá az éhséggel
Kinzó részvételelenséggel
Összefagyva, összeázva
Teste-lelke összefázva;
Ajka nyilik győzedelmi dalra,
S így juttatja a magyar szót
Büszke diadalra“ ...

A szükmarku Elismerés
Elhallgat itt és két karját kitarva
Bölesek bölcsének itéletét várja.

És szól az Ur szeliden, halkan
Röppen a szó a legbölcsőbbik ajkan:
*„Oszd meg csak a pálmát két egyenlő részre
Mert mindkettő méltó az Elismerésre.“*

Országgyűlés.

Budapest, november 25.

A mozgalmas napok reakciója nyomja a maga bélyegét a teremre. Üres padok előtt nyitja meg az elnök az ülést és ebben a reggeli hangulatban kezdődik meg a Zichy János gróf szónoklata az indemnity javaslatához. Az ifju gróf egyre nagyobb fogékonysággal mondja el szónoklatát, amely szemelláthatólag igen gondosan meg van fogalmazva.

Szereti burkolt formában előadni. Szörnyen fáj neki, hogy a Hentzi-ügy felmerülése diszonáns hangokat vegyített a nemzet és király együttérzésének harmóniájába és erősen tiltakozik ellene, mintha ők a kiegyezés ellen küzdenének és nemcsak a kormány ellen . . .

Különben csak a néppárt hallgatja az ő szónokát, míg Hódossy Imrénének már jóval nagyobb hallgatósága támad.

Egy csomó gravamennel állott elő. De a pártja hasztalan keres egy olyan szünetet, amelyet óvációkkal lehetne kitölteni. Az előlegezett érdeklődés lepezett unalomná változik, amely őszintévé is lett volna, ha Hódossy aránylag hamar be nem fejezi a beszédét, amely csak bevezetés volt a benyújtott felirati tervhez.

A nemzeti párt feliratát Hock János terjesztette elő. Soha a tisztelendő és műértő honatya annyi odaadással nem prédikált, mint amennyivel az ő pártjának fogalmazását előadta. Konstatálni kell, hogy a hatás — olvasás közben — nem felelt meg az előadás fáradságainak.

Dél felé vége lett a felolvasásnak. Jöttek az aláírások. Az első Hódossy Imre volt, az utolsó Kálmán Károly. A két név között ott volt a Kossuth-párt egy része, a nemzeti párt és a néppárt. Ezután az elnök öt perc szünetet adott.

Szünet után Thaly Ferenc beszélt meglehetősen zajos figyelem között.

A színészet története Debreczenben.

— Folytatás. —

Pedig az épületen kívül minden feltétel meg volt Debreczenben egy állandó színház felállítására. A díszletek, daczára a Pestre elvitt és Kolozsvárra visszavitték által okozott hiánynak, a debreczeni közönség adakozásából és a tanács bőkezűségéből ismét megszorodtak, a színházi könyvtárban több mint másfélszáz szindarab másolva, nagy részt a Kolozsvárra visszavittokról.

Méltán lehet fájlalni a könyvtárban volt „Komédia ezédulák Prothocolumának” 9 kötetben, melyben 1799 április 14-től 1808. március 28-ig minden debreczeni ezédula megvolt, e könyvtárból elvesztett.

Meg volt a feltétel a városban és a város színházi közönségében is. Egyes műveltebb polgárok épen úgy mint a városi tanács, sok áldozatkészséget tanúsítottak a színház ügyei iránt. Roth kapitány több díszletet ajándékozott; Auer András debreczeni kereskedő pedig 1810. Jan. 1. egy szép levél kíséretében tekintélyes összeget küldött Ernyi igazgatóhoz, melyet „új esztendői ajándékul nyújtott a magyar nemzeti Társaság azon 4 érdemes tagjainak, kik az elmúlt 1809. esztendőben magokat mind erkölcsi magokviseltekre mind memorizálásokra de főképen kellems actiójokra való nézve megkülönböztették.”

A négy kijelölt tag volt Székelyné ifiasszony, Ernyi, Némethy és Eder urak. Nagyon kedvező volt a színészetnek azon 4 országos vásár is, melyeknek 2-2 heti folyamata alatt egy nagy magyar vidék ropant közönsége özönlött Debreczenbe, s mely egy maga képes lett volna a helyi közönségnek netalán közönyét és mulasztásait pótolni. Ide járult még azon szigorubb erkölcsi szellem a közönség és a városi tanács részéről, mely miután egyszer a színészetet a hazai műveltség első rangu tényezőjének felismerte, ezen feladatának lehetőleg minden léhaság nél-

küli teljesítésére fel is ügyelt. Ha ezen ügyelet néha a grátiáknak ellenére volt is, de megóvta mind a színészek egyéniségét, mind az ügyet az elsőkélyesedéstől és a vidéki színészet sok szükségszülte megalázkodásaitól.

1810—13-ig tehát a Gulácsi tulajdona volt a debreczeni színház, ki azt Ernyi Mihálylyal igazgattatá. A tagok elég jók voltak, Eder, Sáska, Kántor, Kántorné, Balogh, Horváth, Simonffy, Udvarhelyi, Litterati, Némethyné és Juhász Juliánna.

Debreczeni írók is gyarapították a repertoirt, leginkább fordított darabokkal, mint Vas István a „Fortély és szerelem” és a „Lelkiismeret”, Molnár András pedig a „Bosszuállók” című darabbal, mely utóbbi szomorujáték 1811-ben adatott először nov. 30-án, actrix Juhász Juliánna (később Udvarhelyiné) javára.

Az 1811-ik esztendőben jelent meg a Debreczenben — tudomásom szerint — első „Magyar játékszini zsebkönyv az 1811-ik esztendőről” címmel, Debreczen város érdemes polgárainak ajánlva Udvarhelyi Miklós sugótól.* Az ebben foglalt adatok szerint volt az egész évben összesen 164 előadás, legtöbb januárban, átlag 13—14 havonként; legtöbb adatott elő vigjáték (71), azután érzékenyítő játék (59), szomorujáték (22), opera mindössze (4), a többi nézőjáték, vitézi játék és dráma. — Szerencse volt ez esztendőben, hogy a szintársaság még áprilisban nem költözött által a téli színházból a nyáriba (a Fehérlő udvarán) mert ott minden felszerelését könnyen elveszthette volna, minthogy ez a szín, az ez évi nagy tűz alkalmával leégett.

A tanács havonként jótékony előadást rendelt a tűzkárosultak javára; az első ilyen jótékony előadás „Galotti Emilia” volt.**

A Gulácsi szerződése lejártával 1814. Febr. 1. napján Sándorfi nagy váradi fő-

*) A nyomtatás közben találtam az 1810. évről is.

**) Lásd „Hazai és Külf. tudósítások” 1811 37-ik szám.

A debreczeni közönség és a színészet.

Ah, amit forró szívünk mélye szült,
Mi félve szállt a rebegő ajakra,
Mi néha gyarló, néha sikerült:
Mind elsodorja a percz áradatja.
Gyakorta csak, ha évre év terült,
Mutatkozik tisztult tökélyalakja.
A percznek támad minden csillogó,
De él s utókra örököül a jó.

Goethe.

Száz év fakó emlékei elevenednek meg a színészeti kiállítás asztalain. Ez emlékek mindenike mint egy egy megrogzított elégia hangulatokkal áraszt el. Nézzük a fakó képen a cigányos ruházatu művésznőt. Ebben a tarka kosztümben, ezzel a varázsos mosolylyal állott évtizedek előtt a debreczeni szinpadon. — Ott a régi ujságok sárgult papirosán olvasható, hogy a művésznő egy mozdulatával, egy mosolyával tapsokra ragadta a közönséget. Eltűnt a mosolygó keces alak és eltűnt az a közönség, mely szintén csak mosolyogva nézte és tapsolta? Mi maradt meg a telt és üres házak setétes és derült, olykor csüggesztő, máskor diadalmas emlékeiből? Mi maradt volna más, mint egy pár fakó kép, egy néhány babérlevél és a gyűrött, sárgult lapok. Ez ócska ujság-papirosakon van följegyezve a sok régi kép története. — Mindent, mindent „elsodort a percz áradatja”, éneklé Goethe. És mennyi min-

dent sodort el száz hosszú esztendő alatt! Ha végig gondoljuk a debreczeni színészetnek ezt a száz esztendejét, onnan az első nap estéjétől egészen a száz esztendőnek mai utolsó estéjéig, olyanforma bánatot érzünk, mint Murger Rodolphéja. Mikor Rodolphe haldokló Mimijét siratta, kinek szépségében, jószágában egyformán gyönyörködött jó és rossz napokon, így sóhajtozott:

— Isten veled művész-élet küzdelmes ifjúsága! Reád gondolva új színt nyer még az édes múlt emléke, mely felém fuvallja tűnő illatát.

Mert olyan volt a debreczeni színészet száz esztendeje, mint minden nagy törekvés kezdete. Tele ifju rajongással és tehetséggel. A nemzeti rajongás és a művészi tehetség kettős lángja világított azoknak, a kik a kiszámíthatlanul küzdelmes élet karjaiba vették magukat. Ha láthatnák a századik esztendőnek mai diadalmas estéjét? Mert a percz áradata csak azt sodorta el a művészetükből, a mi mulandó rész volt benne. Maga a művészet szelleme itt maradt, hogy megemesítse a sziveket és tovább fejlessze a kort.

*

A múltból elég ennyi. A többit elmondja a poéta és a historikus, a kik

főlelevenítik a száz esztendő mozzanatait a szinpadon és könyvben. Kegyetlenség a sorstól, hogy azok, a kik előkészítették ezt a jelent, nem gyönyörködhetnek már benne. Pedig amennyire érdekel bennünket a múlt, valószínűleg a régieket még nagyobb mértékben érdekelné a jelen.

Ugyan mit szólana Éder teens ur és Éderné ifiasszony, ha valami bűvös módon föltámadnának a sirjükből és egy szép napon csak szerepet osztana rájuk Komjáthy? Mert kilenczven év előtt, a bódé-korszak hajnalán, talán a legfantasztább színész sem álmodhatott olyan hatalmas kőszínházról, melynek a szinpada valóságos labirintus, a nézőtere pedig a hatalmas lusterrel és tömérdek közönségével mesébe illő tündér-alkotmányoknak tűnhetnék föl az öreg szem előtt.

Mert nemcsak a műsor, a szerep és a színház változott, de megváltozott a közönség is. Az atillás, krinolinok világban hazafiságból mentek a színházba. Senkinek sem jutott eszébe, hogy a hiányokért az igazgatót, a rendezőt, vagy az előadó személyzetet okolja. Ellenkezőleg. A tollforgatók, poéták, vagy írók, minden hibáért a közönséget szerették megróni, a melyet a hazában szeltében divatos dolog volt és sok helyütt nem ok nélkül, szükkeblüsséggel vádolni. Azok a folyóiratok,

orvos vette ki a debreczeni színházat 10 évre. Sándorfi háta mögött gróf Rhédei Lajos állott; ő írta a debreczeni főbíróhoz Simonffy Sámuelhez azon ajánló levelet is, melyben Sándorfit ajánlva, egyszersmind nyíltan írja, hogy ezéljük „egy nemzeti Institutum állandósága.“*) A feltételek, melyek alatt Sándorfi a színházat kivette, majdnem ugyanazok, mint a Gulácsival kötött szerződésé, csupán az évi árenda van 100 frtra leszállítva.

Ezen 10 év alatt ezen Debreczen - Nagyváradi társaság felváltva működött Debreczenben és Nagyváradon. A társaság dolgai kivált az első években jól folytak. Balogh István naplójában följegyzi, hogy a zenekar cigányai egyenruhában kottából muzsikáltak, melyre gróf Rhédey főigazgató a cseh muzsikusokkal taníttatta be őket. A havi díj 1815. körül 20 ft volt az egyes színészeknek, a rendezőé 22. Az ez időből fennmaradt színészi emlékiratok tudósítanak, hogy Sándorfi főorvos mennyi buzgóság és áldozattal vezette ezen társaság ügyeit; talán gyöngédebb kötelek is fűzték a színészethez.**)

(Folyt. köv.)

Debreczen szab. kir. város iparosaihoz.

Debreczen, november 26.

A debreczeni intelligens iparos osztály régi vágya immár közel áll a teljesüléshez, amennyiben az ipartestület megalakítása e hó 28 ikára van kintüve.

Mi e lapok hasábjain már több izelmondtuk véleményünket a megalakítandó ipartestület szükségeségseiről alaposan felsorolva mindama előnyöket, melyek ezen áldásos tervnek keresztülvitelétől első sorban is az iparosokra háramlanak. Elmondtuk, mert szívünkön

*) Lásd Debreczen város levéltárában.

**) Legalább egykoruak állítják, hogy egyik későbbi színész, Váradi nevű, Sándorfinak természetes fia lett volna.

fekszik az egész ország, de különösen Debreczen sz. kir. város derék iparosainak érdeke. Elmondtuk, mert erkölcsi kötelességünk volt felvilágosítani azokat, kik pusztá maradiságból, az egész ipartestületi ügynek nem ismeréséből állást foglaltak a megalakítás ellen, szakadatlan fellebbezésükkel kísérletet azok vágyának teljesítését, kik a haladás zászlajára irt eszméket megértik egyrészt, míg másrészt nagy nemzeti okokból biztos jövőt akarnak adni annak az iparos osztálynak, mely nemcsak hozzájárul a nagy közterhek viseléséhez, hanem keze szzrgalmával, eszének munkájával igyekszik Magyarországot fejlődő iparának teljes sikerét biztosítani.

Dicséret, százszoros dicséret illeti meg azokat a vezérférfiakat és az ezek köré csoportosult hű és buzgó munkásokat, kik ezen ipartestület megalakításának annyi akadályllyal találkozó ügyeit a megvalósítás küszöbére hozták. Nem önös ezélok voltak cselekedetüknek sugarai, hanem az iparososztály jogainak biztosítása, könnyebb megélhetésének előmozdítása, az ipar fejlesztése s e téren a különböző oldalokról felmerült jogviszonyok szabályozása. Munkájuk eredménye annál nagyobb becsü, mert nem tétlen kezekkel jutottak ahhoz, hanem fárasztó munkával, mely aczélozott, dologhoz szokott, a közügyek intézésében fáradhatatlan karokkal tört elő. Nem verte le őket a gunyolódás szava, melylyel nemes szándékukat kísértek, nem busította őket a kicsinylés hangja, mely vészmadár jajszavaként kísérte becsületes munkájukat, nem keserítette el őket az akna-munka kalapácsütése, ők haladtak a kijelölt csapáson feltartóztatlanul, a siker reményében, elsőpörve az akadályokat, dolgozva a nemes cél érdekében lankadást és fáradságot nem ismerve.

Mikor azután látták azok, kik kedvet sokkal ellene dolgoztak az ipartestület megalakításának, hogy nem sikerül megölni az eszmét, elhatározták, hogy frontot csinálnak az alakításnál azokkal szemben, kik az ipartestület létesítését

szorgalmazták. Az iparoskör hivatalos listájával szemben egy másik névsort adtak ki, diszelegni akarván olyan alkotás élén, melyet mindenáron elakartak azelőtt pusztítani. Az előjárósági tagok névsorában csak elvéve találunk olyan nevekre, melyeknek viselői évek óta sürgetik az ipartestület megalakítását. Egyszóval magukhoz akarják ragadni a megalakítandó ipartestületet s ki akarják buktatni azokat, kik az eszme érdekében önfeláldozó munkássággal dolgoztak.

A lista jobbára oly iparosokból áll, kik még néhány héttel ezelőtt kézzel-lábbal tiltakoztak az ipartestület megalakítása ellen. Kereken kimondták, hogy erre nekik nincs szükségük, kimondva esaltak öntudatlanul önmagukra a leg-súlyosb kritikát, hogy haladni nem akarnak.

Most már mondja meg bárki is, hogy lehet-e garancia azokban, kik egy ország-világ által helyesnek tartott eszmének ellenségei voltak? Lehet-e remélni hogy a haladni nem akaró iparosok testületi szelleme valami üdvöset teremthetne? Bizonyára nem. Nem egyesek érdekeinek ápolására lesz hivatva az ipartestület, hanem az összes iparosok védelmére, melyet éppen azoktól remélhetünk legkevésbé, a kik ellenmondási viselkedéssel, maradiságból és az egész ipartestületi ügyben tanusított tájékozatlanságukkal hosszú ideig megakadályozták az ipartestület létesítését.

Az ellenzék által visszaállított listában nem látjuk azok nevét, kik ipari szaktudásuk, társadalmi műveltségük és előkelő iparáguknál fogva vezérszerepre hivatottak, míg ellenben a hivatalos lista magában foglalja mindazokat pártkülönbőség nélkül, kik Debreczen város iparfejlődésének nagy munkájában részt vesznek. A hivatalos lista lovagiasan járt el az ipartestület ellenzöivel szemben, mert nem törölte őket. Nem még Kurucz Miklóst sem, ki vezére volt a maradó pártnak, nem Ekli Gábort, ki szintén örült volna, ha az ipartestület eszméje halva születik. Ellenben az ellenzék nem akar helyt adni Tóth Kálmánnak, Debreczen

amelyek Pesten és Pozsonyban megjelentek, eleinte általánosságban írtak a színházról és mindenkor beleszótték, hogy ebben vagy abban a városban a közönség miképp viselkedik a színészettel szemben.

A debreczeni közönségnek, ugy látszik országszerte jó hire volt. Erre vall az is, hogy Arany János (1834-ben), Petöfi Sándor (1844-ben) és Petöfi Zoltán (1861-ben) szintén Debreczenben ették a statisza-ember keserü kenyerét. Mivel a két nagy költő, akkor időben, mint szürke kis statisza nem számított, az ő debreczeni szereplésüknel is nagyobb argumentum, hogy száz év alatt a magyar színészet minden valamire való tehetsége föllépett e város színpadán tulzás nélkül elmondható, hogy a magyar színész-világ valamennyi élő és megholt oszloposá, művész pályájuk sok drága emléke fűzte Debreczenhez. Bulyovszky Lila Prielle Kornélia, Blaha Lujza, Ujházi, Vizvári most is otthonuknak nevezik azt a várost, melynek falai között először kelt szárnyra az a művészi tehetségük, melynek közönsége biztatta, lelkesítette, majd pedig művészpályájuk dicsőségének korszakában ünnepelte őket.

Mert nemcsak véletlenség, hogy a debreczeni színpad annyi talentumot nevelt és nevel ma is a magyar színművészetnek. A közönség érdeme, hogy fölfel-

dezi a homályban is a szikrát, éles szemé meglátja a háttérben a tehetséget. A buzdításhoz aztán ezer szeretetreméltó eszköze van.

A taps, koszoru, nyilvános méltatás, emléktárgyakon kívül is igyekszik a közönség meghonosítani a jó színészt.

Azt mondják a debreczeni emberek, zárva a kapuja, a szive pedig el van dugva, mert állig begombolkózik.

Igaz, hogy a debreczeni ember hagyományos óvatosságát nem váltja föl egyszerre a bizalom. A régi jó színész után az új színész idegenül érezheti magát, még akkor is, ha egyébként művészi hir előzi meg.

Debreczen abban is különbözik más várostól, hogy nem ül föl a reklamnak, sőt amennyiben lármás modorban nyilatkozik meg, visszautasítja.

Az ítéletét maga szereti megalakítani. És ez az ítélet, mint a debreczeni színészet története bizonyítja, sohasem esalt. A ki nagy művésze volt Debreczennek, nem sokára nagy művésze lett az egész országnak.

A Nemzeti színház hagyományos szokás szerint respektálta is a debreczeni színészetet, mert évtizedeken át jó részben ennek kebeléből szerződtette tagjait.

Tagadhatatlan, hogy a közönség tette ezt a színpadot a tehetségek termő

földjévé. Az ő tapsai, éljenei hatnak ugy a színész lelkére, hogy meg kell növekedni az ambíciójának. Ugy tartották mindig, hogy ebben a városban érdemes jót produkálni, mert az érdem nem marad el. Érdemes tanulni, éjszakázni, fáradni, mert a közönség folytonos lelkesedéséből folyton új erőt és ihletet nyerhet.

A régi előítélet, mely a színészt kizárta a társas életből elenyészett. A város törzslakosságának nagyon kis rétege az, mely a régi elfogultsággal ítélkezik még a színészetről. Ma már az illető színész egyéniségétől, társadalmi gyakorlottságtól függ, hogy ahová belép, minél szivesebben lássák. Színész volta már nem akadály a társas életben, sőt határozottan előny. Debreczenben a téli idény összes elite multságaira hivatalosak a társulat első-rangu tagjai.

A város közönsége, nem lehet tagadni, a szintársulata iránt mindig nagyobb igényeket táplált, mint más város közönsége. Ez onnan van, hogy Debreczen fajmagyar város, ahol nem annyira nemzeti szükség a színészet, mint másutt. Itt pussztán kulturális missiója van a színészetnek, mely magyarabbá, hazafiasabbá már ugy sem tehet bennünket.

Ujlaki Antal.

város egyik legképzettebb, legnemesebb szándéku iparosának, ki az egész ipartestület eszméjének megindítója volt és sokat fáradozott annak létesítésén. Az ellenzék nem akarja belátni, hogy egy olyan férfi, mint Tóth Kálmán, nélkülözhetetlen az ipartestület kebelében.

Eppen azért mi, kik az ipartestület megalakítása mellett harcoltunk és érveltünk azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy az ebből keletkezett eszmék gyakorlati megvalósítása hízatosítja iparunk fejlődését, iparosaink jólétét és tekintélyét, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe és pártolásába az „Iparos-kör”-ben működő bizottság listáját, mely magában foglalja Debreczen összes neves iparosait. Ezzel a tiszttal nyugodtan indulhat hódító körutjára a megalakítandó ipartestület. Tóth Kálmán neve már magában hordja a siker biztosítékát.

Vegye ki azért minden iparos szavazó igazolványát és éljen törvényadta jogával. Fontolja meg szavazatának súlyát, következményét, szivlelje meg, a miket már máskor és most elmondunk, nézzen a jövőbe, azokra a karokra, melyek erősek és szavazzon a hivatalos listára, mert az azon felírt iparosok bizonyára szívükön fogják hordani az ipartestület ügyét és mihamarább azokat is megfogják nyerni az eszmének a kik talán rábeszélésből s önhibájokon kívül, vagy a dolgokban való járatlanságuknál fogva ellenségei voltak az ipartestület megalakításának.

Csakis a hivatalos lista változatlanul történő beadása biztosítja a teljes sikert.

SZÍNHÁZ.

Hunyadi László.

Tegnap este ismét Erkel Ferencz nemes, szép zenéjű alkotásában gyönyörködtünk. A társulat ezuttal is latba vetette minden igyekezetét és mi szívesen konstatáljuk a sikert, mely az előadó személyzet törekvését kísérte. Gara Máriát ezuttal Kaposi Józsa énekelte. Nem az ő egyéniségéhez és hangjához való próbálkozás volt ez, de jóra való igyekezetéért elismerés illeti. Szerepét gondosan betanulta s énekével is illuziót keltett.

Leopold Francziska (Erzsébet) ismét elemében volt s egész este elismerő, lelkes tapsok kísérték énekét. Nem különben szépen énekelte F. Kállay Lujza is. Karacs, Mezei, Csátár, Serfőzy legjobb igyekezetükkel állották meg helyüket az opera ensemblejében.

* **A cinematograph vasárnap délután.** Vasárnap, november hó 26 án délután 3 órakor lesz állított helyárrakkal gyermek- és népeledadásul: Benkő (Stein) M. piró és electrotechnikus cinematograph. (Élet-nagyságú mozgó fényképek) mutatványival előadást tart.)

Műsor:

I. rész: 1. Az indiai fakirok tánca. 2. Tér Párisban. — Több ezer ember és kocsis élet-nagyságban vonul el a néző előtt. 3. A biciklisták hazajönnek a versenytérről s az uton összevesznek. 4. Egy nő a trapezen. 5. Utcai jelenet télen.

II. rész: Gyors festő. — Bismarckot festi. 7. A francia hadsereg elvonulása Fbure köztársasági elnök előtt. 8. Szudántak fürdése a tengerben. 9. Egy kerti jelenet. 10. Feif hercegnő czéllövészet. (Tíz perc szünet.)

III. rész: 11. Excentrikus táncosnők, szindus jelmezben. 12. Egy vonat megérke-

zése a párisi indóházba. 13. Skót nemeti tánc. 14. Angol udvari zene felvonulása. 15. Táncosnő.

IV. rész: 16. A léghajó körhinta. 17. Tüzoltók és mentők egy égő ház lakóit megmentik. 18. Egy jelenet a fogorvosnál. 19. Az 1896-iki milleniumi felvonulás. 20. Vonat megérkezése az indóházba.

TÁVIRATOK.

— A Debreczeni Ellenőr saját tudósítójától. —

Rakovszky mentelmi ügye.

Budapest, november 26. A mentelmi bizottság tüzetes tárgyalás után szótöbbséggel kimondotta, hogy Rakovszky István képviselő mentelmi jogát Krecsányi rendőrkapitány nem sértette meg.

A Piquart-ügy.

Budapest, november 26. Párisból sürgönyzik, hogy a revizióparti lapokban politikusok, irók, hírlapírók stb. nevük aláírásával tiltakoznak Piquart vád alá helyezése ellen.

Piquartot a Petit Blau és a galambposta levelek miatt együttes, a kémkedésre vonatkozó iratesomó és a Dreyfus-ügy egyik irata miatt külön vádolják. A harmadik vádra nézve a polgári bíróság lesz illetékes.

A Dreyfus-ügy.

Páris, november 26.

Pressensé éleshangu cikkben fel szólítást intéz a polgársághoz, hogy a Piquart üldöztetése ellen kiadandó manifesztumot aláírásukkal lássák el. A tiltakozó manifesztumot, mely a leghatározottabban itéli el a revizióért küzdő Picquar üldöztetését épp akkor, midőn a revizió folyamatban van, számos kiváló egyéniség, Trarieux, Ranc stb. már alá is írták.

Páris, november 26.

A Figaró szerint Bertulus vizsgáló bíró azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy kérje-e Esterházy kiadását az uéokafivére által ellene család miatt emelt panasz alapján.

A revizió-parti lapok ma kezdik közölni azoknak a személyeknek a névsorát, a kik Piquart vád alá helyezése ellen tiltakoznak. A névsorban politikusok, irók, hírlapírók stb. nevei szerepelnek.

A Journal szerint Piquart ellen két vádat emelnek, a „petit bleu” miatt és egyet a galambposta-levelek, a kémkedésre vonatkozó iratesomó és a Dreyfus-ügy egyik irata miatt. A harmadik vádra nézve a polgári bíróság fog határozni.

Páris, november 25.

Zurlinden intézkedése, melyel Piquart-t vád alá helyezi, az egész sajtóba roppant megbotránkozást keltett és a Figaro konstatálja, hogy egyetlen hang sem szól Piquart ellen. „Piquart — ugyanaz Clémenceau az Aurorában — nem féltjük, mert ő ártatlan és ezt be tudja bizonyítani, de féltjük Franciaországot, mely teljesen a jezsuiták uralma alá kerül.”

A Piquart elleni tárgyalás december 12 ére van kitűzve; hír szerint védője, Labori, a tárgyalás elhalasztását fogja kérni.

Páris, november 25.

Bertulus vizsgálóbíró, aki Esterházy ellen család miatt tett feljelentés ügyében a vizsgálatot vezeti, az angol kormánytól Esterházy kiadását követeli. Esterházy azonban oly országba menekült, melyben a kiszolgáltatási eljárás sokkal nehezebb, mint Angliában.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Lapzárta mindennap d. u. 2 órákor csak esetleg hétfőn később.

Kéziratok visszaadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük a lapnak csak az egyik oldalára írni, ha lehet porzó nélkül!

A kir. tábl. hivatalos órák a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12 és d. u. 2—5 óráig tartanak. Az ígató, kiadó-hivatal s az irattárfelteknek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

A Gönczy-egyesület „Ötthon”-a Keresk. akadémiá palotájában.

A m. kir. törvényszéknél jegyzői iroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra között, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

Hivatalos órák az állami anyakönyvvezetőknél Vasárnap d. e. 10—12. Többi napokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig.

A debreczeni kir. járásbírószág szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat felvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Debreczen ünnepe.

Debreczen, november 25.

Holnap ünnepnapra virrad a város. A magyar színészet száz éves évfordulóját ünnepeljük. Most a száz esztendő határvénél visszaillesztünk a multra és annak emlékéül márványtáblát illesztenek annak a háznak falába, amelyben Debreczenben legelőször talált ott-hont a színészet.

Debreczen közönsége érzi az ünnepély jelentőségét és részt vesz annak mozzanataiban. Az ünnepély programja ösmeretes városszerzte, fölöslegesnek tartjuk ismételni.

— **Kinevezések.** A debreczeni Itélőtábla helyettes elnöke Mérey Kálmán debreczeni lakos jogszigorlót a debreczeni Itélőtábla kerületébe segélydíjas joggyakorokká nevezte ki. — A pénzügyminiszter Bartha Ferenc adóhivatali pénztárnokot, a debreczeni adóhivatalhoz, Losztályu adótárnokká nevezte ki.

— **Kegyeletes emlékünnepe** ül a ref. presbyterium decz. hó 11-én a főiskola dísztermében délelőtt 11 órákor. Klubus-díszky Pál és neje: Pallay Erzsébet jótevői 100 éves alapítása emlékére. — A tárgysorozatban szerepel a kántus egy gyászénekekkel. Balogh Ferenc akad. tanár és Varga Imre 3 jh. beszélnek.

— **A főiskolai ifjuság a színpadon.** Még egy mult közgyűlésén elhatározta a főiskolai ifjuság, hogy a színészjubileumon akkép is részt vesz, hogy a szombati dísz-előadáson jelmezesen éneklje el a Marseillaise-t. Már ki is tettek egy gyűjtőívet a részvételre való jelentkezésre. Már eddig is sok aláíró jelentkezett és a részvétel impozánsnak mutatkozik.

— **A vidéki hírlapíróknak.** A vidéki hírlapíró szövetség nevében egy: Szávay Gyula alelnökből, továbbá Lovassy Andor, Hegyi Jenő és Lenkei Lajos hírlapírókból álló küldöttség kereste fel Porzsolt Kálmánt, a Népszínház igazgatóját és Faludi Gábort, a Vigszínház vezetőségének egyik tagját, azzal a kéréssel, hogy ugy a Vigszínház, mint a Népszínház egy-egy előadást rendezzen a Vidéki Hírlapírók Szövetsége javára. A küldöttség mindkét helyen kedvező választ kapott. A két előadás valószínűleg december második felében meg lesz.

— **Jubileumi érmek kiosztása.** A jubileumi emlékérmek megérkeztek s azoknak kiszolgáltatása a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya által folyó hó 28-ikán azaz: hétfőn, a hivatalos órák alatt megkezdetik. Erről az érdekeltek annak határozott kijelentése mellett értesítettek, hogy az előre kiszolgáltatott érmeket december hó 2-ika előtt *elviselés terhe alatt* viselni tilos; s végre nagyon kívánatos lenne, hogy a több ezer példányban megérkezett érmek kiosztása körüli össze torlódás elkerülése végett, az érem átvétele alkalmával együtt megjelenő igényjogosultak egy-egy kezdő betű névvel bírók együttesen jelenjenek, amennyiben az igényjogosultak nevei a. b. c. rendbe szedve, a könnyebb kiosztás eszközölhetővé végett, minden betű más-más tisztviselő által fog kezeltetni és az átvevők az átvételt ugyanott saját kezű aláírásukkal is igazolni kötelesek.

— **Próbabál.** Alföldy Károly decz. 3-án az „Arany Bika“-szálloda dísztermében a Magyarai testvérek zenekarának közreműködésével próba-bált rendez. — Belépít-díj személyenként 2 korona. Páholyjegy 2 korona. Páholyba menőknek személy-jegyvel is el kell látni magukat. Kezdeté este 7 órakor. Jegyek előre váltathatók: Szent-Királyi Tivadar ur díszmű-áru kereskedésében.

— **Ajándék előfizetőinknek.** Aki a Debreczeni Ellenőrré ez év végéig, tehát *egy hónapra* előfizet, megkapja a *Civis Naptárt* ingyen.

— **A Treszka leány, meg a randeva.** Beperdül hozzám a minap a Treszka. Takaros leányzó, a szeme mindig nevet. Hanem most szomorú volt. Azt mondta:

— Ténsur, kérem.
— Nos?
— Szólanék valamit.
— Rajta.
— A Fábri Pista kocsis legény szeret engem, én is szeretem őt. Ősztán tegnap azt mondta, hogy adjak neki randeubut.

— Tyhü fogantotta!
— Az ám. De hát ténsur, kérem.
— Nos?
— Kérdenék is valamit.
— Rajta.
— Nem mondaná meg, hogy kinél lehet kapni azt a randeubut?

— **Petőfi — „Pardon!“** A mi nagytudású és csupa magyar szívű író társunk: Tóth Béla rettentően megütközött azon, hogy a Königswarder-istálló egyik lova Petőfi nevét viseli. Fő is panasolta ezt egy tárczájában az ő sajátos, búsongó magyar eszejárásával. Mi már akkor tudtuk, hogy Königswarder Herman bárónak e dologról kevés tudomása van s egy lovásza, ki az ő magyar érzelmének akart kifejezést adni, választotta e nevet a lo számára. Königswarder Herman talpig magyar és gavallér. Az arisztokracziának ahhoz a ritka csoportjához tartozik, hol a mások tisztelete s a tapintat az uralkodó elv. A mint meghallotta a fölpanaszolt sérelmet, azonnal helyre ütötte azt. S megelégedéssel írhatjuk, hogy tegnap óta a „Petőfi“ „Pardon“ néven fut a gyepen, a miben sok a tapintat s a vélt sérelem kiengesztelése is.

— **A sarkadi misszionárius.** Kiss Imre nevét már ősmerek szelvényében Biharvármegye minden falujában. Sarkadi eszmadia mester az öreg, boldogtalan vallási rajongó, akit csak nemrégiben mentett föl holmi sajtó vétség alól a nagyváradi esküdszék. Ennek a sajtótárgyalásnak ötletéből megirtunk egyet-mást a bibliával járó, nazarénusokat térítő öregről, aki akkortájt járt Hegyköz-Kovácsiban, s ott nagyban terjesztette obskuros röpiratát, a papság ellen valót. A csendőrség följelentette Kiss Imrét most

megint. Faluzott a kopott bibliával és prédikált a vallások ellen. A nagyváradi vizsgálóbíró rendeletére letartóztatták aztán a csendőrök. Tegnap kísérték be a villogó szuronyok közt a gömbölyű, nevetős emberkét az ügyészség fogházába. Ahogy Pop ügyész meghirdette előtte a vizsgálóbíró végzést, nagy haragra gyult a próféta.

— Nem járja ez kérem — duzzogott mérgesen nincs joguk isten küldöttével így bánni.

— Ne beszéljen ilyeneket — felelte az ügyész — itt a törvény nevében teszünk mindent.

— Az öreg riszált egyet a tarisznyáján, megköszöri a torkát és ég felé emelt tekintettel szólott:

— No én meg az egy igaz Isten nevében apellálok!

Persze nem használt a felebbezése: elzárták a nevezetes bibliás embert vizsgálati fogságba.

— **Egész bizonyosan nem tudja.** — Te Marezi — kérde avendég ur a béréstől — hány éves ez az ökör?

— Egész bizonyosan nem tudom, — felelt Marezi — de annyit tudok, hogy apám lehetne.

— **Körözött debreczeni gyilkosnő.** A debreczeni törvényszék országosan körözött Fodor Sára 20 éves debreczeni hajadont, kit emberöléssel vádolnak.

— **Rabló iparos.** Mintegy másfél hóval ezelőtt történt, Zámorai András péterfia u. cipésmester nagy furfanggal kicsalta házigazdájának lakása kulcsát. A kulcsot átadta feleségének, ő pedig elment sörözni a háztulajdonossal. Azalatt Zámoriné bement a házigazda lakására, a szekrényeket felforgatta s minden értékes tárgyat magához vett. A szekrényben talált egy ezer forintról szóló takarékpénztári könyvet is, azt is kilopta. A férj, míg neje a házigazdát meglapta, sörözgetett, majd azt mondta a házigazdának, bört meg vásárolni, várja meg, Zámorai haza ment, összecsomagolt, felment takarékpénztárba, kivette az ezer forintot s családjával együtt megszökött. A káros délután vette észre csak, milyen furfangosan csapta be lakója. Jelentést is tett a rendőrségnek, de Zámorai hollétéről ma sem tudnak, igazolja ezt az, hogy a „Rendőri Közlöny“ útján a debreczeni törvényszék országosan közzéteti ugy őt, mint nejét, valamint két gyermekét.

x. **Lapunk mai számához** mellékelve veszik t. olvasóink „Marezi Henrik szerkesztésében megjelenő Nagy képes világtörténet“ cz. nagyszabású műre vonatkozó prospektust. A mű megrendelhető Csáthy Ferencs könyvkereskedésében. Egyháztér 2. sz. füzeteuként esetleg kötetenként.

x ??? **Mit vegyünk férfiaknak Karácsonyra?** Határozottan a legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok férfiak részére Schwartz Dániel tajtékpipa-metsző üzletében a Bika szálloda épületében kaphatók: u. m. csakis: valódi tajtékpipák és szípkák minden alakban és árban, valamint bőrből pénz, dohány- és szivar-tárczák, sőt-pálcák ezüst fogantyúval már 4 firtól kezdve, sakk- és dominójátékok a legjutányosabb árban. Kérem a n. é. közönséget, hogy monogramos és ezimeres pipákat, valamint szípkákat szíveskedjenek mielőbb megrendelni, hogy kellő időben elkészülhessenek. Kiváló tisztelettel Schwartz Dániel.

x **Halmágyi Sámuel női felöltő áruházába** a teli újdonságok folytonosan érkeznek és feltűnő olcsó árakban lesznek eladva.

VIDÉK.

— **Táncmulatság Tetőtlenon.** Fényesen sikerült táncmulatságot rendezett a mulatni szerető fiatalság az iskoláknak tanszerekkel való ellátására. Kellemesen lepte meg kivált a vidékről jött családokat az, hogy a rendezőség agilis vezetője az ifju lelkésszel élén — a termet pálmákkal s más délszaki növényekkel díszítette fel.

Szünet alkalmával a táncterem buffetté alakult, hogy egy áldozatkészségeről és ügybuzgalmáról ismert urhölgy indítványára izletesnél-izletesebb ételek kínálkoztak a helybeli ur családok lelkes jóvoltából.

A jelen voltak közös örömét tolmácsolom, ha kijelentem, hogy ugy anyagiilag, mint erkölcsileg fényes lett az eredmény s a jelen voltak egy kellemesen át-lejtett éj emlékeivel távoztak a késő reggeli órákban.

Felülfizettek a jótékony ezétra Lojka Károly 8 frt., Sipos Zsigmond 2 frt., Bakos Lajos, Engländer Sándor dr. Liszt Nándor dr., Matolesy Kálmán dr., Nagy Antal, Szaniszló Gáborné, Tersánszky András, Schvarezer Vilmos 1—1 forintot, kik e helyen is fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

Jelen voltak asszonyok: Lojka Károlyné, Bakos Lajosné, Dávidházy Jánosné (Kaba), Gere Gézané; Horváth Kálmánné, (Kaba) Nagy Antalné (Földes), özv. Solyom Józsefné; özv. Szaniszló Gáborné (Kaba), Vincze Józsefné (Földes), Szutor Andrásné.

Leányok: Lojka Sarolta, Bakos Irén, Dávidházy Mariska (Kaba), Matolesy Emma (Földes), Nagy Berta (Földes), Solyom Ilona, Szaniszló Ella és Rózika (Kaba), Sztarill Ilona, Szendrei Juliska, Vincze Mariska (Földes) stb.

Törvényszék.

* **Bűnügyi végtárgyalások.** A jövő hét folyamán a következő bűnügyekben itélkezik a debreczeni törvényszék büntető tanácsa:

November hó 28-án:

Zobolyák Lajos s társa ellen emberölés vétségeért.

November hó 30-án:

Illés László és társa ellen, s. t. sértés büntette;

Nagy Kálmán (bádigos cigány) ellen, szándékos emberölés vétségeért;

Hajdu László s társa ellen g. o. emberölés vétségeért.

Deczember hó 1-én:

Takács István ellen, g. o. emberölésért;

Nagy János ellen, lopás büntetteért; Váci Sándor s társai ellen;

Szentes Miklós ellen;

Rácz Miklós ellen, zsarolásért. Ugyanaznap másod és harmadfoku ítélethirdetések is lesznek.

Deczember hó 2-án.

Erdélyi Gáspár ellen, sikkasztás vétsége miatt.

Sáfrány Imre s társai ellen, rablás büntette.

Császi Lajos s társai ellen, lopás büntette.

Tatsi János ellen, lopás büntette miatt.

Kiadó és laptulajdonos:

Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: **Koncz Ákos.**

Főmunkatárs: **Ujlaki Antal.**

1798. **DISZELŐADÁS.** 1898.

**A debreczeni színészet
100 éves évfordulója ünnepélyének
előestéjén**

**E. Kovács Gyula, Ujházi Ede és Mándoky Béla
urak vendégfelleléptével.**

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyó szám 57. Általános bérletszűnet X.

Ma, szombaton, 1898. évi nov. hó 26-án:

I. **Ünnepi nyitány.**

Előadja a 39. gyalogezred zenekara.

II. **Vén színész.**

Magánjelenet írta: Gyulai Pál. Előadja Komjáthy János. Ezt követi:

Mult és jelen.

Tableaux.

III. **Bánk-Bán**

2-ik felvonása. Történelmi dráma. Írta: Katona J.

SZEMÉLYEK:

Bánk-bán Magyarország nagy ura Mándoky Béla
Miklál bán — — — — — Bartha István
Simon bán — — — — — Székely S.
Petur bán — — — — — E. Kovács Gy.

Békétlen magyar urak.

IV. **Oroszok a Hortobágyon.**

Történelmi színmű. Írták: Beöthy L. és Rákosi V.

SZEMÉLYEK:

Koltay Jenő, honvéd őrmagy Székely S.
Katalin, a felesége — — — — Fái Flóra
Kuprianov tábornok }
Alexandrovics százados } a 4-ik doni }
Szergejevics főhadnagy } kozák }
ezredben

Nikolajevics Iván, hadnagy, a }
4 ik doni kozák ezredben } Csáky F.

Lubomirszky Szaniszló, had- }
nagy, a 12-ik orosz dzsidas }
ezredben — — — — — Odry Árpád

Emerenzia } egy vándor színész- }
Mariska } társaság tagjai }
Piroska } — — — — — R. Serfőzi Zs.

Kozák káplár — — — — — Marosi S.

Csárdás gazda — — — — — Szathmáry Á.

Csárdásné — — — — — F. Csígházi E.

V. **A falurossza**

1. felvonása. Eredeti népszínmű. 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Feledi Gáspár — — — — — Bartha István
Lajos } gyermekei — — — — — Tanay Frigyes
Boriska } — — — — — Szabó Irma
Bátki Teresi, árva — — — — — T. Halmi M.
Göndör Sándor, szolgáló Csáky Ferencz
Finum Rózi, menyecske — — — — — F. Kállai Lujza
Csapó, gazdaember — — — — — Boránd Gy.
Sulyokné }
Csapóné } módos asszonyok F. Csígházi E.
Tarisznyásné } — — — — — Antalfi Antalné

Könya, kántortartó — — — — — Nagy József

Gonosz Pista, bakter — — — — — Ujházi Ede

Jóska, béres — — — — — Makrai Dénes.

Nép mindkét nemből, vendégek, cigányok.

Történelmi Felső-Borsod vidékén. Idő: jelenkor.

VI. **Virágcsata.**

Az 1-ső és 2-ik felvonás végjelenete. Nagy operette.

SZEMÉLYEK:

Rozogi Benő } A „Kana- } Mezei Andor.
Flanell Arthur } boka” } Bartha I.
Kuntyorka Tamás } aglegények } Csatár Gy.
Vedlési Tóni } társulatának } Csáky F.
tagjai }
Br. Ikervári Niki } — — — — — Sziklay M.
Vég Alodár, segéd — — — — — Szentés J.
Fodor Róza, próbamamzel — — — — — F. Kállai L.
Malmos Judit, vidéki molnárné — — — — — Locsarekné
Ilon, a leánya — — — — — Kaposi Józsa
Halmaz Ferus, vidéki birtokos — — — — — Püspöki I.
Teszéri Pista, az öcsöce — — — — — Rubos Árpád
Kamélia — — — — — Szabó Irma.
Viola — — — — — Bárdos I.
Ibolya — — — — — Cserényi.
Flóra — — — — — Makrainé.
Rezeda — — — — — Csepreghy E.
Hortenzia — — — — — Bartháné.
Hajnalka — — — — — Lévai I.
Georgina — — — — — Markovitsné.

Boltos legények, vásárlók, nép, ünnepi alakok,
hordár, katona, vízáruló, virágáruló, budakeszi
zenekar stb. — Történelmi a városligetben.

VII. **A dolovai nábob leánya**

3-ik felvonása. Eredeti színmű 5 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Szentirmay huszárszázados Bartha István.
Szentirmayné — — — — — Szabó Irma.
Tarján, huszárfőhadnagy — — — — — Komjáthy J.
Loránt, huszárhadnagy — — — — — Odry Árpád.
Biliczky Marót herceg huszár-
hadapród — — — — — Tanay F.
Miska, tiszti szolga — — — — — Makray D.
Napos káplár — — — — — Pálffy B.
Történelmi Tarján lakásán. Idő: jelenkor.

VIII. **Apotheozis.****NYILT-TÉR.**

Tekintve azon körülményt, hogy a várost ismét idegen könyvügynökök árasztják el, értesitem a t. közönséget, hogy egy a most meginduló „**Marozali féle nagy képes világtörténet**”-et, mint minden más irodalmi művet bármely budapesti cég ajánlatának teljesen megfelelő módozatok mellett szállítok.

László Albert

könyvkereskedése

a „Nagy Képes Világtörténet”
helybeli főképviselősege.

Örökös tavasz!**PACZELT JÁNOS**

mag- és virágkereskedésében és dusan berendezett kertészetében megnyitott az örökös tavasz.

Ajánl friss

élő és nyíló virágokat

eserepekben, valamint levágva: **caméliát, rózsát, szegfűt narancsot, tubarózsát, primulát, Cyclament, gyöngyvirágot, kék ibolyát, Chrysanthemumot és sok másféle virágot;** legjobb ízléssel összeállított **menyasszonyi** és másféle **csokrok** a legszolidabb árban, vidékre is. A csomagolásra nagy gond fordítatik.

Készletem állandóan nagy se szerint bármilyen igényű megrendeléseket pontosan kiszolgálhatok.

Kérem a n. é. közönség szíves pártfogását és minél tömegesebb megrendelését.

Tisztelettel

Paczelt János,

Kossuth-utoza, a városház alatt.

1044-3-1

**Homoki sima szőlővessző
eladás.**

Méltóságos Gróf Degenfeld József és dr. Balkányi Miklós urak debreczeni mintaszőlőtelepéről.

Olasz-Rizling, Kövi-dinka, Zöld-Silváni, Ezerjő, Nagy-Burgundi, Kadarka, Oportó és Chassellas peronosporamentes fajtisza 60 cm. hosszú, ősziszedési sima szőlővessző eladó.

Bővebb felvilágosítást ad az eladással megbizott

Kubinyi Lajos,

Debreczen, Kossuth-utoza 32. sz.

3065. sz.

1898. tkv.

Árverési hirdetmény.

A h-nánási kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Hideg Szojka András végrehajtható Domokos Mihály végrehajtást szenvedő elleni 43 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a h-nánási kir. járásbíró területén levő, H. Dorog községben fekvő, a h. dorogi 4595. sz. tkvben 1628. hrsz. a. foglalt ingatlanra és pedig ezen ingatlanak $\frac{1}{30}$ részére Nyalka Julianna Pogácsás Antalné javára bekebelezett haszonélvezeti jog fenntartása mellett, 459 forint 60 kr. kikiáltási árban, továbbá a h. dorogi 4880. sz. tkvben, 3153., 4720., 7306., 8207. és 9388. hrsz. a. foglalt ingatlanokból Domokos Mihályt illő $\frac{1}{30}$ részre 42 frt kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1898. évi december hó 1. napján délelőtt 9 órakor** H. Dorog község házájánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árvereznizándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 45 frt 96 krt és 4 frt 20 krt készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

H. Nánás, 1898. szeptember 5.

Olchváry

kir. járásbíró.

Köszönetnyilvánítás.

Ó Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.
Ó egészírti és királyi fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbestalppal bélelt cipőkkel. Ó Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábain nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőkkel. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbestalppal, ugyanannál a cipésznél a aztán küldjék ide.
Hiszek, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétű cipők kitérőknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.
Szíves tanácsát köszöni
Dánuson, 1897. évi szeptember 17-én.

tisztelő híve

WEKERLE SÁNDOR.

Nincs többé lábfájás.

Övünk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől.

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idejű viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Hőgyes-főie, az egész világon szabadalmazott asbestalppal bélelssel látja el.

Kettősvastagságú 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr. gyermekeknek fele.

Az asbestalppal készült kitérőknek bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállítottott. Szétküldés csakis utánvételt, vagy a pénz előleges bekiütése mellett. Felvilágosítások, prospektusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladéknak megfelelő árengedmény.

Általános asbestáru-gyár betéti társaság Budapest, VI. Sziv-uteza 10. sz.

Meghívó.

Az „István“-gőzmalom társulat

fennállásának 50-ik évfordulója alkalmából
 folyó évi december 11-én, délelőtt 10 órakor
 Debreczenben, a Kereskedelmi Akadémia dísztermében

Disz-Közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Ünnepélyes elnöki megnyitó.
2. Emlékbeszéd.
3. A folyó évi november 20-iki rendkívüli közgyűlés által megszavazott alapítványok betérjesztése.
4. A létesítendő malmászati szakiskolára vonatkozó emlékirat felolvasása.

Debreczen, 1898. november 24.

1041-2-1

Az igazgatóság.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyárosok
 BUDAPEST, Váci-körút 63. SZ.
 által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

LOCOMOBIL és gőzseplőgép készletek lozók, továbbá jargány-eséplőgépek, here-csaplók, tisztító-roszták, konkolyozók, kuszáló- és aratógépek, szénagyújtók,

„COLUMBIA-DRILL“
 legújabb sorvetőgépek, boronál, szecsakavágók, répvágók, kukoricázó-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytemes aczélékek, két- és háromvasú-
 ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és kérésre küldetnek.

**Képviseleti és bizományi raktár:
 Bauer és Társa cégénél Debreczenben
 II. Péterfia-utca 73. sz. alatt. 991-14-9**

Hatóságilag engedélyezett végkiárulás.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy szabóüzletünk

kész férfi- és gyermekruha-
 áruosztályát

felosztatjuk s meglevő nagy készletünket

igen jutányos áron

véglegesen kiáruljuk s ezzel módot nyújtunk a t. közönségnek, hogy szükségletét nálunk igen olcsón beszerezhesse, mert egész kész férfi- és gyermekruhaáru raktárunkat véglegesen és teljesen ki fogjuk árusítani.

878

Teljes tisztelettel

Szedlák és Vámos.

651-100-26

A NAGY KRACH!

New-York és London nem kímélték az európai szárazföldet és ezért egy nagy ezüsttárgygyár indította érezté magát, hogy az egész készletet csak a munkaerő egy kis kárpótlása ellenében eladja. Én meghatalmazva vagyok ezen megbízást teljesíteni. Én tehát bárkinek megküldöm a következő tárgyakat pusztán a kárpótlásért, **6 fnt 60 kréért**; és pedig:

- 6 drb finom asztali kést, valódi angol pengével
- 6 " amerikai szab. ezüst villát egy drbból,
- 6 " " " " evőkannalat,
- 12 " " " " kávékannalat,
- 1 " " " " levesmerőt,
- 1 " " " " tejnerőt,
- 2 " " " " tojás-serleget,
- 6 " angol Viktória-tálcát
- 2 " igen hatásos gyertyatartót,
- 1 " teaszűrőt,
- 1 " finom cukorporzót,

44 drb összesen 6 fnt 60 kr.

Mind e fenti **44** tárgy előbb 40 feba került és most csak **6 fnt 60 kr.** minimális áron kapható. Az amerikai szab. ezüst kivül belül fehér fém, mely ezüst színét 25 esztendőig is megtartja, a miért szavatolatik. Legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés

nem csalás

kötelezem magam itt, a nyilvánosság előtt bárkinek kinek az áru nem tetszik, a pénzt visszaadni és senki sem mulassa el azt a kedvező alkalmat, hogy ezen diszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

karácsonyi és ujévi ajándéku

továbbá minden jobb háztartásban kiválóan alkalmas. Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A. nál

az egy. amerik. szab. ezüsttárgyak főügynöksége.
 WIEN, II., Rembrandstrasse 19/9. Telef. 7114.

Széküldés a vidékre utánvétel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében.

Ehhez tisztító por 10 kr.

Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészségifém).

Kivonat az elismerő levelekből:

A küldeményt megkaptam és igen meg vagyok elégedve, kérek még egy

küldeményt 6 fnt 60 krért.

Nagym. Bánffy bárónő.

A küldeményt megkaptam és azzal nagyon meg vagyok elégedve.

Gáád, Magyarország, 1898. szept. 1.

Chotek-Gudenus C. grófné.

A mintával nagyon meg vagyok elégedve és kérem az egész összeállítását.

Sopron, 998-0-7

Marschall bárónő.

Uri lakások

1899. május 1-től

Kossuth-utca elején 9. szám alatt udvari emeleti 5 szobás lakás kényelmes mellékhelyiségekkel, külön mosóházzal, külön eselédlépcsővel, jóvizü kúttal;

Kossuth-utca elején 13. szám alatt utczai hat szobás emeleti lakás szép előszobával és kényelmes mellékhelyiségekkel, mosóházzal, külön eseléd-lépcsővel, jóvizü kúttal;

Kossuth-utca 26. szám alatt két különálló lakás, mindegyik 4 szobával és mellékhelyiségekkel, mind-egyikhez külön házikert terrázzsal az épület előtt virágos udvarkert, az udvarban jóvizü kút és mosóház

kiadóok.

Értekezhetni

Kardos László

Kossuth-utczai üzletében.

Hatóságilag engedélyezett végkiárulás.

NŐI DIVATÁRU és FELÖLTŐ ÜZLETEMET

végképen megszüntetem, a végett a még raktáromon levő újonnan érkezett nagymennyiségű divatárukat, felöltőket és bundákat a mai naptól kezdve minden elfogadható áron végképen kiárulom. Ajánlom ezen kedvező olesó bevásárlási alkalmat a tisztelt közönség figyelmébe.

ROTT L.

Debreczen, Főpiacz.

Hatóságilag engedélyezett végkiárulás!

Raktáron vannak

fekete és színes ruhakelmék

és selymek, flanell, kazán és mosó-

lecek. Karton, batist és atlasz-szatinok,

posztó, berliner és selyemkendők, ágy- és asztal-

terítők, Szatin és atlaszpaplanok, vászon és sifonárúk,

plüsch, bársony valamint különböző ruhadiszek és hozzávalók. Női és gyermekfelöltők, plüsch-kabátok, szőrmegallérok és bundák dus választékban feltűnő olcsó árban.

ROTT L. Debreczen, Főpiacz.

PAULA-VIZ. P

A legjobb gyógyviz szomor-, bél-, vese-, alhasi bántalmaknál, női és bőrbetegségek ellen. Számos előkelő orvos által ajánlva. Kiváló jó hatású főfájás emolygés és felbőgés ellen, nemkülömben aranyérbőgés megakadályozására. A keserű-vizek hatásával azon előnyt egyesíti, hogy

nem keserű,

hanem

kellemes izü.

1 drb literes üveg ára 25 kr., 25 drb literes üveg rekeszben utárvétél, vagy előleges pénzbeküldés ellenében 6 frt.

Bérmertesen bármelyik vasuti állomáshoz szállítva.

Viszontelárusítóknak árengedmény stb.

Megrendelhető mindenütt és a

PAULA

gyógyforrás részvény-társaság központi irodájában.

Budapesten, VII., Erzsébet-körut 58.

Debreczeni képviselő és főelárusító

Huszár Károly.

RONCEGNO

legerősebb természetes

arzenikus és vastartalmu ásványviz

a legelső orvosi tekintélyek által ajánlva és használandó orvosi utasítás szerint:

Anémia, chlorose, bőr-, ideg- és női bajoknál, moosárláz stb.

Az ivó-kúra egész éven át használtatik.

Raktárak minden ásványvizkereskedésben és gyógyszerárban.

**MINDEN SORSJEGY
MIND A 6 HUZÁSRA JÁTSZIK**

**6 HUZÁS
UJSÁGIRÓK SORSJÁTEKA
6 HUZÁS**

**FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA
ÉRT.**

5 a 20.000
KORONA STB. STB.

ANYEREMÉNYTÁRGYAKAT
KIVÁNTATRA 20% LEVONÁSSAL
KÉSZPÉNZBEN VISSZAVÁSÁR-
ROLJA A VÁLLALAT.

EGY SORSJEGY ÁRA 1 KORONA

Huzás már 1899. január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

**Szent-Királyi Tivadar és Katz Jakab
Debreczen.**

1004-10-6

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Linimentum Capsici compos.

Ezen hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható. Fájdalomosillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvényéknél, csúznál, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegonkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utáztat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók, **Rudolstadt** (Thüringia).

A ki (eskőr-,
Epilepsiában) görcsök-
és más
ideges állapotokban) szenved,
kérvén arról szóló fizeteket.
Kivánatra ingyen és bér-
mentve megküldi a **Schwanen-
Apotheké, Frankfurt a. M.**

981 52 12